

УДК 94(477)
DOI 10.33244/2521-1196.15.2019.63-71

С. Є. Камаралі,
к.і.н., доцент,
Університет ДФС України
ORCID ID 0000-0002-1157-8727

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ОСНОВИ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УРЯДУ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ

Стаття присвячена дослідженню різних аспектів організаційно-правових основ діяльності уряду гетьмана П. Скоропадського в галузі внутрішньої торгівлі. Визначені пріоритетні вектори фінансово-економічної політики в період кризи державотворення, в складних умовах Брест-Литовських зобов'язань. З використанням широкого кола архівних матеріалів автором висвітлені етапи встановлення державної монополії на продаж зернової, цукрової та горілчаної продукції; подані матеріали активної співпраці міністерств Української Держави з представниками торговельно-промислових кіл; проаналізована діяльність «Відділу для виготовлення торгово-економічних договорів і», «Комітету для зовнішньої торгівлі», «Комісії зі справ цукру», Особливого Торговельно-Фінансового відділу при Раді мукомолів, Державного Хлібного Бюро і «Товариства винокурених заводчиків».

Ключові слова: Українська Держава, гетьман П. Скоропадський, економічна політика, торговельна політика, хлібна монополія, цукрова промисловість, горілчана промисловість.

С. Е. Камарали. Организационно-правовые основы экономической деятельности правительства Украинского Государства

Статья посвящена исследованию различных аспектов организационно-правовых основ деятельности правительства гетмана П. Скоропадского в области внутренней торговли. Определены приоритетные векторы финансово-экономической политики в период кризиса государства, в сложных условиях Брест-Литовских обязательств. С использованием широкого круга архивных материалов автором освещены этапы установления государственной монополии на продажу зерновой, сахарной и водочной продукции; представленные материалы активного сотрудничества министерств Украинского Государства с представителями торгово-промышленных кругов; проанализирована деятельность «Отдела для изготовления торгово-экономических договоров и», «Комитета для внешней торговли», «Комиссии по делам сахара», Особого Торгово-финансового отдела при Совете мукомолов, Государственного Хлебного Бюро и «Общества Винокуренный заводчиков».

Ключевые слова: Украинское Государство, гетман П. Скоропадский, экономическая политика, торговая политика, хлебная монополия, сахарная промышленность, водочная промышленность.

Метою статті є аналіз організаційно-правових основ діяльності уряду гетьмана П. Скоропадського в галузі внутрішньої торгівлі; визначення пріоритетних векторів фінансово-економічної політики в період кризи державотворення.

Постановка проблеми. В умовах докорінного реформування українського суспільства перед Україною постав ряд завдань, у першу чергу, економічних, під час вирішення яких необхідно спиратись як на світовий, так і вітчизняний досвід. Дослідження організаційно-правових основ фінансово-економічної діяльності в часи перебування Української Держави актуально для подолання проблем становлення національної економіки, торгівлі, побудови тривкої фінансової системи. Їхнє творче використання може стати ефективним у разі вироблення засад сучасної господарчої політики.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Сучасний стан досліджень цієї проблематики окреслено в працях І. Бойка, П. Гая-Нижника, Я. Грицака, Т. Гунчака, О. А. Коцура, О. Красівського, М. Кугутяка, В. Кульчицького, Р. Матейка, В. Піскуна, О. Реєнта, Б. Савчука, М. Сеньківа, О. Субтельного, М. Творидла, І. Терлюка, Б. Тищика, Ю. Тлушчака та ін.

Виклад основного матеріалу дослідження. Перша світова війна істотно вплинула на характер і розвиток економіки. З причин переведення багатьох підприємств на військові замовлення торгіві зв'язки руйнувалися. Внутрішня торгівля приймала все більше натуралізований характер обміну. Постійні перерозподіли українських земель між військовими сторонами виключали будь-яку можливість торговельних зв'язків. Після розпаду Російської імперії економічні стосунки між її регіонами були розірвані. Отримали розповсюдження базари, де розквітла спекуляція. У наслідок інфляції гроші втратили довіру, перевага віддавалася обміну товарами. Біржі припинили своє існування. З причин нестачі харчових продуктів, різкого зниження покупної спроможності населення магазини, ресторани обанкручувались, а інші були пограбовані за часи революційних подій. Гетьманському уряду у спадщину залишилася скинута майже до феодального рівня економіка. Спираючись на підприємців і торговельників, гетьман П. Скоропадський поновив приватну власність і в «Грамоті до всього українського народу» пообіцяв усім підприємцям повну свободу торгівлі й відкриття широкого простору приватному підприємництву. Але міністр шляхів сполучень Б. Бутенко на з'їзді «Партії Народної Свободи на Україні» 9 травня 1918 року окреслив протекціоністські напрями державної політики: «Необхідно рахуватись з тим, що державі доведеться удатись до ряду монополій і нормування як з метою створення державних фінансів, так і для задоволення потреб широких мас населення в предметах першої необхідності» [1].

Економічну ситуацію ускладнювала залежність України від торгових зобов'язань Брест-Литовського договору з Німеччиною та Австро-Угорщиною, виконання економічних зобов'язань відносно Центральних держав виступало гарантом існування самостійної України. З огляду на важливість і необхідність негайного вирішення питань торговельної галузі при Міністерстві торгу і промисловості замість «Державної Комісії по товарообміну», заснованої Центральною Радою, було утворено «Відділ для виготовлення торгово-економічних договорів» при Департаменті закордонної торгівлі. Крім того, з ініціативи громадських і торговельно-промислових організацій було створено Окрему Раду з допоміжними функціями. Вона займалась вивченням торговельних питань і вела спільну працю з «Відділом для виготовлення торгово-економічних договорів». Згодом

уряд сформував коаліційний «Комітет для зовнішньої торгівлі», перетворений у «Торгову Раду». До її складу увійшли представники уряду, торгово-промислових сфер, а також Центральних держав. «Торгова Рада» займалась питаннями імпорту та експорту, а також внутрішньої торгівлі.

У рамках зазначеної політики гетьманський уряд запровадив ряд монополій, перш за все цукрової як фундаменту забезпечення фінансової системи держави. Другою стала монополія на зернові, наступною – горілчана. З часом державна монополія поширилась на виробництво важкої промисловості. Для проведення організаційної роботи з питань монополій на засіданні Ради Міністрів 3 травня 1918 року було вирішено скласти відповідні комісії [2].

Із запровадженням монополії на цукор гетьман затвердив «Закон про підвищення постійних цін і продажних монопольних цін на цукор» [3]. Встановлювались нові продажні ціни на цукор-пісок у розмірі з 37 крб 20 коп. до 60 крб за пуд і на рафінад – з 40 крб до 80 крб за пуд, з черговим збільшенням цін 26 червня [12] та 3 вересня 1918 р. [4]. Статистико-економічний відділ Центрального Бюро, який відав справами цукрової галузі, утворений за часи Центральної Ради, було реформовано. 17 травня у складі Міністерства продовольчих справ з відділів «Центроцукор», «Засівплоща» та відділу «Поставки» було створено нову установу – «Комісія зі справ цукру» [5]. З метою підтримки галузі 30 травня 1918 р. було видано закон про фінансування її шляхом короткотермінових позичок [6]. На обробку плантацій і реалізацію врожаю 1918 р. власникам й орендарам цукроварень виділялися значні кошти. Міністерству продовольчих справ на цукрові справи відкривався кредит у сумі 285 млн крб у рахунок кошторису цукрової монополії. Ці кошти були спрямовані на виплату боргів до затвердження кошторису на впровадження цукрової монополії 1918 р. [7]. Того самого дня міністру землеробства відкривався кредит в 700 тис. крб на купівлю елітного насіння цукрового буряку та на видачу субсидій селекційним станціям і насінювими господарствам [8]. Ці заходи мали забезпечити стабільний розвиток цукрової кампанії.

Турбуючись про лад і спокій серед підприємців, український уряд вживав не тільки економічно-організаційні засоби відбудови галузі, а й виступав арбітром у вирішенні суперечок стосовно власності на врожаї. Саме таким засобом став закон, виданий 14 червня 1918 р. у доповнення до закону від 27 травня «Про право на врожай на території Української Держави» [9]. Згідно із законом врожай буряків, посіяних на власній чи орендованій землі цукрових заводів, віднині належав їм незалежно від того, на яких засадах ці дії були проведені. З монополізацією галузі торгівля цукровими виробами була можлива лише в межах державних норм. Основними торговими партнерами виступали держава і підприємства. Враховуючи виключне становище, деяким підприємствам, собівартість цукру яких перевищувала норми, призначалась урядова компенсація. До 1 вересня 1918 р. клопотання про таку допомогу поступили від 8 цукрових заводів [10]. На засіданні Міністерства фінансів під головуванням тов. міністра В. Матусевича 2 жовтня 1918 р. були розглянуті законопроекти, які регулювали взаємовідносини в межах монопольної торгівлі цукром між державою і підприємцями. 14 жовтня Рада Міністрів затвердила закон про деякі зміни та доповнення існуючих законів про продаж цукру відповідно до проектів [11]. А 16 жовтня гетьман затвердив закон про використання врожаю цукрових буряків 1918 р. і про відповідальність за порушення цього закону [12].

Особливу увагу уряд приділяє галузі, безпосередньо пов'язаній з цукровою промисловістю – горілчаній. Її розвиток мав велике значення й у справі відбудови національної фінансової системи. На той час горілчані продукти виступали своєрідною «натуральною валютою» внутрішнього і зовнішнього ринків. Міністерство фінансів склало план відродження винокурної промисловості і торгівлі горілчаними напоями. Робота почалась із затвердження 9 травня 1918 р. гетьманом Закону «Про дозвіл винокуріння з кормової патоки» [13]. Завдання українського уряду було в тому, щоб поставити збут спирту в належні рамки. Кабінет Міністрів постановив відновити державну монополію, вважаючи, що цим, з одного боку, буде покладено кінець підпільному винокурінню, яке прийняло жахливі розміри, а з іншого – значною мірою збільшить прибутки держави від продажу. Розуміючи важливість відродження горілчаної промисловості як для фінансової системи, так і для національної торгівлі, уряд вдався до термінових дій.

Щоб організувати винокурну справу, на допомогу уряду прийшли самі підприємці та торговельники, які скликали 30 травня 1918 р. у Києві з'їзд керівників акцизних зборів. Визнавалась необхідність та був схвалений план організації горілчаної монополії [14]. Але промисловці виказали занепокоєність тим, що покриття державних витрат вирішується «п'яним бюджетом». З їхньої ініціативи встановлювались норми споживання горілки. У довершення роботи підприємців було створено «Товариство винокурених заводчиків» (далі – «ТВЗ») [15]. На підставі волі підприємців 31 липня гетьман затвердив закон про відновлення горілчаної монополії [16]. Відповідальним за проведення цього закону призначався міністр фінансів А. Ржепецький. Віднині для внутрішнього вжитку дозволялось виробництво не більше 4 млн відер скарбового вина. Регламентувались і ціни, пляшка повинна була коштувати 100–120 крб. А норма вжитку становила одну пляшку на місяць на особу. З прибутку в 600 млн крб, який могли дати 8–10 млн відер, максимум 400 млн крб поступало у розпорядження Міністерства фінансів. Решта використовувалась у культурно-просвітницькій галузі. Однак після поступу у продаж горілчаних виробів за державними цінами, вони з'являлись на «чорному ринку» і дрібних шинках за цінами у 3–5 разів вищими. Міністерство фінансів терміново виробляло проєкт необхідних змін «Статуту про скарбовий продаж напоїв» з метою захисту населення від зловживання міцними напоями і покарання за спекуляцію.

Показники виробництва винокуріння і торгівлі їх виробами залишалися досить низькими. «ТВЗ» у повному контакті та згоді з Департаментом акцизних зборів, на який було фактично покладено здійснення скарбового продажу, почало діяльність відбудови для вирішення горілчаного дефіциту. Результатом двохмісячної напруженої праці з'явилося пробудження до життя більше 70 заводів. Правління «ТВЗ» скрізь зустрічало готовність до співпраці, проте в практичному здійсненні своїх насущних потреб натикалося на бюрократичні складнощі. Відновити показники товарообігу у горілчаній промисловості довоєнного рівня уряду так і не вдалось. Ускладнювалась економічна ситуація і втручаннями з боку німецького окупаційного командування. Досить часто, незважаючи на потреби у сировині українських горілчаних заводів, німецьке командування реквізувало чорну патоку, хоча вона і була оголошена власністю Української Держави.

У зв'язку з новими політичними й економічними умовами та заради відновлення колишніх показників хлібного виробництва і торгівлі 30 травня 1918 р. у міністра торгу і промисловості відбулась нарада за участі делегації від Київської Продовольчої Управи [17]. Делегація ставила за мету з'ясування меж, повернутої «Грамотою до всього

українського народу» вільної торгівлі відносно хлібних продуктів. Міністр торгу і промисловості від імені уряду підтвердив Закон 27 травня «Про права на врожай 1918 року на території Української Держави». Він ознайомив присутніх з «Наказом у справі хибного розуміння вільної торгівлі хлібом та у справі твердих цін на хліб». Міністр торгу і промисловості зазначив, що така ситуація виникла «злим надлишком осіб, які зацікавлені в спекулятивному підвищенні цін на хліб» (один пуд борошна у вільному продажу коштував 80 крб) [18]. Він запевнив делегацію, що уряд буде твердо проводити в життя нормування споживання хліба і регулювання торгу до того моменту, коли встановляться нормальні умови економічного життя краю. Значення «Наказу...» було величезним для з'ясування торгових відносин і припинення спекуляційного буму на хліб. До того часу на території України діяли встановлені 27 серпня 1917 р. тверді ціни на зернові культури. У середньому 4 крб 7 коп. – 5 крб за пуд і на крупи від 3 крб 3 коп. до 8 крб за пуд [19]. 31 липня Міністерством продовольчих справ було видано «Наказ про тверді ціни на збіжжя та зерновий фураж при переведенні хліба врожаю 1918 року в розпорядження Держави», [20] які підвищувались у півтора рази. Встановлення твердих цін на хлібні продукти мало позитивне значення і передбачало перспективний розвиток. Уряд планував поступове зниження їх з грудня 1918 р. на 25 %, а з травня наступного року – ще на 25 %. Цією системою поступового зниження досягалося забезпечення населення міст, фабричних робітників, а також службовців залізниць хлібом за доступними цінами. Для проведення «хлібної кампанії» було утворено Державне Хлібне Бюро (далі – Бюро). За Статутом, затвердженим гетьманом П. Скоропадським 17 липня 1918 р. [21], Бюро виступало головним торговим посередником між державою і власниками. Воно повинно було виконувати доручення Міністерства продовольства зі справ заготовки, переробки, перевезень, експорту та імпорту хлібних продуктів. Згідно із законом ніхто, крім Бюро та його членів, з моменту оприлюднення не мав права займатися купівлею хліба на території України, а також перевезенням та перемолом зерна для комерційних цілей. Бюро складалося з членів хлібно-біржевого товариства, кооперативів, власників та орендарів торговельних млинів і круподерень, зацікавлених у хлібних справах професіоналів. Через те, що Бюро надавалися права юридичної особи, порушення її Статуту каралося, якщо не карним чи цивільним судом, то за постановою губернських старост штрафом до 10 тис. крб або арештом строком до шести місяців. Закон про хлібну монополію, який віддавав весь посів того року в розпорядження держави, і виданий закон про Державне Хлібне Бюро давали уряду можливість здійснити необхідні міри для розподілення хліба між різними групами населення, виконувати зобов'язання відносно союзних держав.

Поряд з торговою діяльністю Бюро проводило статистичні дослідження і регулярно подавало звіти про становище до Міністерства продовольчих справ. Засновуючись на даних звітів, у доповнення до Закону від 31 липня 1918 р. новий міністр продовольчих справ С. Гербель затвердив з 1 серпня наступні граничні ціни за переробку одного пуду зерна в борошно та крупу – з 80 коп. до 1 крб 17 коп. [22]. Встановлення твердих цін на зерно і розцінок на усі виробничі операції позитивно відбилосся на стані внутрішнього ринку. І хоча торгові операції проходили під контролем держави, після мертвого періоду почалося поступове поживлення.

Назустріч економічним нововведенням уряду для координації своїх дій у серпні в Києві зустрілося біля 200 сільськогосподарських підприємців та торговельників на І Всеукраїнському з'їзді мукомолів. З'їзд гаряче привітав гетьмана та палко обговорював

проблеми харчової справи. З ініціативи делегатів було створено Особливий Торговельно-Фінансовий відділ при Раді мукомолів. Він повинен був займатись посильним фінансуванням і організацією заготівлі та переробки зерна. Відділ допомагав проведенню експортування перемолотих продуктів. 26 серпня делегація подала на розгляд до міністра продовольчих справ проєкт торгового договору між Бюро та Радою Союзу мукомолів, який із схваленням було прийнято до Міністерства. Право на укладання договорів про торгівлю хлібом отримали члени Союзу мукомолів. Усі закупки та відходи становили власність Держави, а сама діяльність мукомолів поширювалась лише на райони, визначені Бюро. Створення спільного з представниками торгових і промислових сфер органу мало велике значення для підтримки політики гетьмана. Спільно з Радою Союзу мукомолів місцевими органами Бюро було закуплено 7 279 714 пудів зерна: у Волинській губ. – 1 906 750 пуд. зерна, в Катеринославській – 13 440 900 пуд., Подільській – 9 550 860 пуд., Полтавській – 7 333 800 пуд., Таврійській – 10 695 149 пуд., Харківській – 3 372 216 пуд., Херсонській – 18 088 871 пуд., Чернігівській – 844 957 пуд. Хоча показники закупок хліба були значними, дійсний процент їхньої участі в торговому державному обігу був досить невеликим. У жовтні до споживачів дійшло лише 27 498 918 пуд. [23]. Цифри вражаючі, коли країна переживала хлібний голод. З причин іноземного втручання до «хлібної торгової кампанії» виконання планів також ускладнювала нестача вагонів, нестабільна робота залізниць, страйки більшовизованих залізниць. Якщо Бюро замовляло 1 200–1 300 вагонів на добу, то цей наряд виконувався лише на 1/3 [24].

Нові труднощі виникли у вигляді антигетьманської агітації на селі, спрямовані на підірив державної політики [25]. Для того щоб забезпечити успішне проведення заготовчих операцій, Бюро постійно вело роз'яснювальну роботу і вдавалось до заходів з метою укріплення ще слабких товарних відносин і заохочення селян.

Висновки і пропозиції. Дотримуючись напряму державного протекціонізму у найважливіших галузях виробництва і торгівлі, Українська Держава намагалася зберігати інтереси як заможних власників і дрібного селянства, так і інших груп споживачів. Кризова ситуація в торговельній галузі країни вимагала від уряду гетьмана П. Скоропадського виявлення максимуму енергії для відновлення економічного потенціалу. Розбудова правових підвалин економічної політики держави перебувала у стані формування. Основним джерелом права виступали нормативно-правові акти (закони і підзаконні акти). Політика монополізації потребувала пильної уваги й обережності в її впровадженні. Уряд мав вчасно реагувати на змінення стану монополізованих підприємств і галузей та, відповідно, змінювати форми контролю і державно-правової організації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Державний Вісник. – 1918, 16 травня.
2. Центральний державний архів вищих органів влади і управління України. – Ф. 1064. – Оп. 1. – Спр. 6. – Арк. 3.
3. Державний Вісник. – 1918, 7 червня.
4. Державний Вісник. – 1918, 4 вересня.
5. Державний Вісник. – 1918, 9 червня.

6. Центральний державний архів вищих органів влади і управління України. – Ф. 1064. – Оп. 1. – Спр. 13(a). – Арк. 74.
7. Центральний державний архів вищих органів влади і управління України. – Ф. 1064. – Оп. 1. – Спр. 6. – Арк. 140.
8. Державний Вісник. – 1918, 22 червня.
9. Державний Вісник. – 1918, 14 червня.
10. Известия Союза Протофиса Украины. – 1918, 27 октября.
11. Державний Вісник. – 1918, 13 жовтня.
12. Державний Вісник. – 1918, 19 жовтня.
13. Державний Вісник. – 1918, 7 червня.
14. Голос Києва. – 1918, 31 мая.
15. Известия Союза Протофиса Украины. – 1918, 1 сентября.
16. Известия Союза Протофиса Украины. – 1918, 21 ноября.
17. Голос Києва. – 1918, 1 июня.
18. Известия Союза Протофиса Украины. – 1918, 18 ноября.
19. Известия Союза Протофиса Украины. – 1918, 21 ноября.
20. Известия Союза Протофиса Украины. – 1918, 9 сентября.
21. Центральний державний архів вищих органів влади і управління України. – Ф. 2198. – Оп. 1. – Спр. 18. – Арк. 1–43.
22. Известия Союза Протофиса Украины. – 1918, 23 сентября.
23. Центральний державний архів вищих органів влади і управління України. – Ф. 2198. – Оп. 1. – Спр. 22. – Арк. 1–59.
24. Известия Союза Протофиса Украины. – 1918, 11 ноября.
25. Центральний державний архів вищих органів влади і управління України. – Ф. 1061. – Оп. 1. – Спр. 60. – Арк. 4.

REFERENCES

1. Derzhavnyi Visnyk. – 1918, 7 chervnia.
2. Tsentralnyi derzhavnyi arkhiv vyshchychk orhaniv vlady i upravlinnia Ukrainy. – Ф. 1064. – Оп. 1. – Спр. 6. – Арк. 3.
3. Derzhavnyi Visnyk. – 1918, 7 chervnia.
4. Derzhavnyi Visnyk. – 1918, 4 veresnia.
5. Derzhavnyi Visnyk. – 1918, 9 chervnia.
6. Tsentralnyi derzhavnyi arkhiv vyshchychk orhaniv vlady i upravlinnia Ukrainy. – Ф. 1064. – Оп. 1. – Спр. 13(a). – Арк. 74.
7. Tsentralnyi derzhavnyi arkhiv vyshchychk orhaniv vlady i upravlinnia Ukrainy. – Ф. 1064. – Оп. 1. – Спр. 6. – Арк. 140.
8. Derzhavnyi Visnyk. – 1918, 22 chervnia.
9. Derzhavnyi Visnyk. – 1918, 14 chervnia.
10. Yzvestiya Soiuz Protofysa Ukrayny. – 1918, 27 oktiabria.
11. Derzhavnyi Visnyk. – 1918, 13 zhovtnia.
12. Derzhavnyi Visnyk. – 1918, 19 zhovtnia.
13. Derzhavnyi Visnyk. – 1918, 7 chervnia.
14. Holos Kyeva. – 1918, 31 maia.

15. Yzvestyia Soiuzu Protofysa Ukrayny. – 1918, 1 sentiabria.
16. Yzvestyia Soiuzu Protofysa Ukrayny. – 1918, 21 oktiabria.
17. HolosKyeva. – 1918, 1 iunia.
18. Yzvestyia Soiuzu Protofysa Ukrayny. – 1918, 18 noiabria.
19. Yzvestyia Soiuzu Protofysa Ukrayny. – 1918, 21 noiabria.
20. Yzvestyia Soiuzu Protofysa Ukrayny. – 1918, 9 sentiabria.
21. Tsentralnyi derzhavnyi arkhiv vyshchykh orhaniv vlady i upravlinnia Ukrainy. – F. 2198. – Op. 1. – Spr. 18. – Ark. 1–43.
22. Yzvestyia Soiuzu Protofysa Ukrayny. – 1918, 23 sentiabria.
23. Tsentralnyi derzhavnyi arkhiv vyshchykh orhaniv vlady i upravlinnia Ukrainy. – F. 2198. – Op. 1. – Spr. 22. – Ark. 1–59.
24. Yzvestyia Soiuzu Protofysa Ukrayny. – 1918, 11 noiabria.
25. Tsentralnyi derzhavnyi arkhiv vyshchykh orhaniv vlady i upravlinnia Ukrainy. – F. 1061. – Op. 1. – Spr. 60. – Ark. 4.

S. E. Kamarali. Organizational and legal basis of economic activities of the government of the Ukrainian state

The article is devoted to the study of various aspects of the organizational and legal foundations of Hetman P. Skoropadsky's government in the field of internal trade. Identify the priority vectors of financial and economic policy during the crisis of state formation, under the difficult conditions of the Brest-Litovsk commitments. Using a wide range of archival materials, the author outlines the stages of establishing a state monopoly for the sale of grain, sugar and vodka products; materials of active cooperation of the Ministries of the Ukrainian State with representatives of trade and industry are presented; The activities of the "Trade and Economic Contracts Division", "The Committee for Foreign Trade", "Sugar Commission", the Special Trade and Finance Department at the Council of Flour-mills, the State Bread Bureau and the Society of Distillers were analyzed.

The purpose of the study is to determine the essence and specialty of Hetman P. Skoropadsky's government during the existence of the Ukrainian State. Particular attention is paid to economic policy. Based on the goals set, the main objectives are defined:

to identify main tendencies of development of the Ukrainian economy during the researched period;

– to determine the influence of Hetman's economic policy on the industry, trade and finance of the country;

– to identify the factors that significantly influenced the direction of economic policy of the Ukrainian State;

The author using a wide source of sources researches economic policy of the Hetman's government, the dynamics and quantitative indicators of development of the national industry, highlights the process of creating trade relationship with the Central States and other countries. Dependence of Ukrainian economic policy on Germany and Austro-Hungarian is determined. The forms and methods of activity of the Ukrainian government aimed at the revival and stabilization of national industry, trade and financial system are expounded.

As a result of the study, based on sources, the author came to the conclusion that the economic policy of the Ukrainian State depended heavily on political conditions, and more precisely, on the commitments undertaken by Ukraine under the predatory of Brest-Litovsk

treaty. Although the Hetman's government in its relationship with other States made every effort to pursue a policy of mercantile direction, the country remained in a difficult economic situation. Despite the dependence on the Central States, hostile attitude of most political forces, the Government of the Ukrainian State, for a short period of its existence, managed to establish shaky finances, restore state budget, stop the process of destroying the national industry, establish coal production, restore international trade relationship and stabilize the economy. The provision of state funds for the development of science has made it possible to conduct research in the mining and chemical industries of the country's economy. And if not certain political events, the Ukrainian economy would have a real chance to take its rightful place in the world economic system.

Key words: *Ukrainian state, Hetman P. Skoropadsky, economic policy, trade policy, grain monopoly, sugar industry, vodka industry.*

Стаття надійшла до редакції 28 листопада 2019 року